

RELIGIOONI ÜHISKONDLIKUD PROBLEEMID

RELIGIOON saab ühiskonna kõrgeimaks hoo-
lekanadjaks siis, kui sel on kõige vähem seost
ühiskonna ilmalike institutsioonidega. Et va-
rasematel aegadel piirdusid ühiskondlikud reformid
suuresti vaid moraalivaldkonnaga, ei pidanud usund
oma hoiakut majandus- ja poliitilises elus toimuva-
te ulatuslike muutustega kohandama. Religiooni põ-
hiülesandeks oli kurja heaga asendamine poliitilist ja
majanduslikku kultuuri esindava ühiskonnakorra raa-
mes. Seega kaldus religioon kaudselt põlistama juur-
dunud ühiskonnakorda ning soodustama olemasoleva
tsivilisatsioonitüübi säilimist.

² Religioon ei tohiks aga uute ühiskonnakorda-
de loomisse ega vanade säilitamisse otseselt sekkuda.
Tõeline religioon astub küll vägivaldla kui ühiskonna
arendamise vahendi vastu, aga ei ole vastu ühiskonna
arukatele pingutustele kohandada oma tavasid ja ins-
titutsioone uute majandustingimustega ning kultuuri-
nõuetega.

³ Religioon kiitis küll möödunud sajanditel ühis-
konnas aeg-ajalt toimunud reformid heaks, kuid ka-
hekümnendal sajandil peab paratamatult kohanema
ulatuslike ja jätkuvate ühiskondlike ümberkujundus-
tega. Elutingimused muutuvad nii kiiresti, et ka insti-
tutsioonilisi muudatusi tuleb oluliselt kiirendada ning
usund omakorda peab selle uue ning alati muutuva
ühiskonnakorraga kiiremini kohanema.

1. RELIGIOON JA ÜHISKONNA ÜMBERKORRALDAMINE

¹ Tehnilised leiutised ja teadmiste levik muudavad
tsivilisatsiooni; majanduse teatav kohanemine ja sot-
siaalsed muudatused on tingimata vajalikud vältimaks
kultuuri hävingut. See uus peatselt saabuv ühiskonna-
kord ei jõua veel tuhat aastat enesega rahuloleva sta-
biilsuseni. Inimsugu peab leppima terve rea muutuste,
kohanemiste ja ümberkohanemistega. Inimkond on
teel uue, veel ilmutamata planetaarse saatuse poole.

² ¶ Religioon peab hakkama kõlbelist stabiilsust ja
vaimset edenemist jõuliselt mõjutama, toimides dü-
naamiliselt nende pidevalt muutuvate tingimuste ja
majanduse lõputute kohanemiste keskel.

³ ¶ Ei saa loota, et Urantia ühiskond veel kunagi se-
davõrd stabiliseerub nagu varasematel ajastutel. Ühis-
konnalaev on traditsioonide varjulistest lahtedest välja
sõitnud ja alustanud ristlemist arengulise saatuse ava-
merel; nagu ei kunagi varem maailma ajaloos on ini-
mese hingel vaja hoolikalt oma moraalkaarte uurida
ja religioosete juhiste kompassi jälgida. Religiooni kui
ühiskonna mõjuteguri tähtsaim ülesanne on stabilisee-
rida inimkonna ideaale neil ohtlikel ülemineku-aegadel
tsivilisatsiooni ühelt etapilt teisele, ühelt kultuuritase-
melt teisele.

⁴ Religioon ei ole saanud uusi ülesandeid, tekkinud
on vaid pakiline vajadus, et see tegutseks kõigis neis
inimesele avanevates uutest ja kiiresti muutuvates olu-
kordades targa juhendajana ja kogunud nõuandjana.
Ühiskond on muutumas mehaanilisemaks, kompakt-
semaks, komplekssemaks ja omavahel üha olulisemal
määral seostatumaks. Religioon peab takistama neil
uutel ja lähedastel vastastikseostel muutumast vastas-
tikku taandarendavateks või isegi hävitavateks. Reli-
gioon peab toimima kosmilise soolana, mis takistab
arengut kääritavaid aineid hävitamast tsivilisatsiooni
kultuurilist maitset. Need uued ühiskondlikud suhted
ja majanduslikud murrangud saavad viia kestva vend-
luseni vaid siis, kui selle eest kannab hoolt religioon.

⁵ Jumalata humanism on inimlikult võttes üllas žest,
kuid ainus jõud, mis võib püsivalt suurendada ühe
ühiskonnarühma reageerimisvõimet teiste rühmade
vajadustele ja kannatustele, on tõeline religioon. Vara-
sematel aegadel võis korralduslik usund jääda passiiv-
seks, kui ühiskonna ülemkihid jäid abitute alamkihtide
kannatuste ja rõhumise suhtes kurdiksi, ent nüüdisajal
ei ole need madalamad ühiskonnakihid enam nii ar-
metus teadmatuses ega poliitiliselt abitud.

⁶ Religioon ei tohi orgaaniliselt sekkuda ühiskon-
na ja majanduse ilmalikku ümberkujundamistöösse.
Kuid ta peab kõigi nende tsivilisatsiooni edusammu-
dega aktiivselt kaasas käima, sõnastades oma moraal-
nõudeid ja vaimseid ettekirjutusi, oma edumeelset ini-
melu ja transtsendentse ellujäämise filosoofiat selgelt
ja energiliselt ümber. Religiooni vaim on igavene, kuid
selle väljendusvorm tuleb uuesti ümber sõnastada iga
kord, kui inimkeele sõnaraamatut redigeeritakse.

2. KORRALDUSLIKU RELIGIOONI NÕRKUS

¹ Korralduslik religioon ei saa selles eelseisvas üle-
maailmses ühiskonna ja majanduse ümberkujunda-
mises pakkuda inspiratsiooni ja olla eestvedajaks, sest
kahjuks on see suuremal või vähemal määral muu-
tunud ümberkujundamisele määratud ühiskonnakor-
ra ja majandussüsteemi orgaaniliseks osaks. Praeguses
tsivilisatsioonikriisis võib kasulikult ja loovalt toimida
vaid tõeline, isiklike vaimsete kogemuste religioon.

² Korralduslik religioon on sattunud praegu nõia-
ringi. See ei saa ühiskonda ümber kujundada, kujun-
damata kõigepealt ümber iseennast; ja moodustades
niivõrd lahutamatu osa juurdunud korrast, ei saa see
end ümber kujundada enne, kui ühiskond on end ra-
dikaalselt ümber kujundanud.

³ ¶ Usklikud peavad tegutsema ühiskonnas, ma-
janduses ja poliitikas üksikisikutena, mitte rühmade,
erakondade või institutsioonidena. Religioosne rühm,

mis lubab endale tegutsemist väljaspool oma religiooset tegevust, muutub kohe poliitiliseks parteiks, majanduslikuks organisatsiooniks või sotsiaalseks institutsiooniks. Religioosse kollektiivi jõupingutused peavad piirduma usu edendamise ja arendamisega.

⁴ Usklikud pole ühiskonna ümberkujundamisega seonduvate ülesannete täitmisel väärtuslikumad kui mitteusklikud, kui nende religioon pole andnud neile just paremat kosmilist ettenägemisvõimet ega seda kõrgemat ühiskondlikku tarkust, mis tuleneb siirast soovist armastada Jumalat ülimalt armastusega ja kõiki inimesi taevariigis nagu vendi. Ideaalses ühiskonnas armastab igaüks oma ligimest nagu iseennast.

⁵ Võib tunduda, et institutsiooniks muudetud kirik teenis varem ühiskonda, ülistades juurdunud poliitilist ja majanduslikku korda, aga selleks, et püsima jääda, peab ta niisuguse tegevuse kiiresti lõpetama. Ainus õige teguviis oleks õpetada vägivaltatust, vägivaldse revolutsiooni asemel rahumeelse arengu doktriini — rahu maa peal ja head tahet kõigi inimeste seas.

⁶ Nüüdisaegsel religioonil on raske ühiskonnas toimivate kiirete muutuste tingimustes oma suhtumist kohandada vaid seepärast, et ta on lubanud end nii põhjalikult traditsioonide, dogmade ja institutsioonide külge köita. Elava kogemuse usundil ei ole raske kõigist nendest ühiskonnas toimivatest arengutest ja majanduslikest murrangutest eespool püsida ja toimida alati nende keskel kui stabiliseerija, ühiskonna juhendaja ja vaimne juhtija. Tõeline religioon kannab ühest ajastust teise kõrgkultuuri ja seda tarkust, mis sünnib Jumala tundmise kogemusest ning püüdest olla temasarnane.

3. RELIGIOON JA USKLIK

¹ Algne ristiusk oli kõigist tsiviilseadustest, ühiskondlikest kohustustest ja majanduslikest liitudest täiesti vaba. Alles hiljem sai institutsiooniks muudetud ristiusk õhtumaa tsivilisatsiooni poliitilise ja ühiskondliku struktuuri orgaaniliseks osaks.

² Taevariigis ei ole ei ühiskondlikku ega majanduslikku korda, see on vaid Jumalat tundvate üksikisikute vaimne vendlus. Tõsi, niisugune vendlus on isenesest uus ja hämmastav ühiskondlik nähtus, millel on oma üllatavad poliitilised ning majanduslikud vastukajad.

³ Usklik ei ole ühiskonna kannatuste suhtes osavõtmatu ega suhtu hoolimatult ebaõiglusesse ühiskonnas, pole isoleeritud majanduslikust mõtlemisest ega tundetu poliitilise türannia suhtes. Religioon mõjutab ühiskonna ümberkujunemist otseselt, sest vaimustab ja idealiseerib üksikodanikku. Nende üksikusklike suhtumine mõjutab kaudselt ka tsivilisatsiooni, kui neist saavad erinevate sotsiaalsete, moraali-, majanduslike ja poliitiliste rühmade aktiivsed ning mõjukad liikmed.

⁴ Kõrgetasemelise tsivilisatsiooni saavutamiseks on vaja kõigepealt ideaalsed kodanikud ja seejärel ideaalseid ning piisavaid ühiskondlikke mehhanisme, millega kodanikkond võib arenenud inimühiskonna majanduslikke ja poliitilisi institutsioone juhtida.

⁵ Kirik on pikka aega hoolitsenud vähemprivileegeeritud ja õnnetute eest ülemäärase võltsi tundeküllusega; see kõik on olnud väga hea, kuid needsamad tundmused on viinud mandunud rassitüvikondade mittemõistlikule säilitamisele, mis on tsivilisatsiooni progressi tohutult aeglustanud.

⁶ Paljud ühiskonna ümberkorraldajad on korralduslikult religioonist küll ägedalt lahti öelnud, kuid propageerinud siiski oma ühiskondlikke reforme inimese religioossusega. Seetõttu on isiklikul ja suuremal või vähemal määral äratundmata religioosel motivatsioonil nüüdisaegses ühiskonna ümberkujundamise programmis oluline roll.

⁷ Kogu selle äratundmata ja alateadliku religioosse tegevuse suur nõrkus peitub suutmatuses saada kasu avalikust religioosest kriitikast ja selle abil end kasulikul määral parandada. On tõsi, et religioon areneb vaid siis, kui seda distsiplineerib konstruktiivne kriitika, võimendab filosoofia, puhastab teadus ja toidab ustav vendlus.

⁸ Alati püsib suur oht, et religiooni võidakse väärsihtide taotlemisel moonutada ja rikkuda, näiteks sõdade ajal, mil kumbki võitlev riik labastab oma usundi sõjaliseks propagandaks. Armastuseta innukus on religioonile alati kahjulik, tagakiusamine kallutab aga usulise tegevuse mingi sotsioloogilise või teoloogilise eesmärgi saavutamisele.

⁹ Religiooni aitavad hoida ebapühadest ilmalikest liitudest vabana vaid:

- ¹⁰ 1. kriitiline korrektiivne filosoofia;
- ¹¹ 2. eemalolek kõigist sotsiaalsetest, majanduslikest ja poliitilistest ühendustest;
- ¹² 3. loovad, lohutavad ja armastust külvavad vennaskonnad;
- ¹³ 4. üha suurem vaimne taipamine ja kosmiliste väärtuste kõrgelt hindamise võime;
- ¹⁴ 5. fanatismi ärahoidmine arukast teaduslikust suhtumisest tulenevate kompensatorite abil.

¹⁵ Usklikud kui rühm ei tohi kunagi tegelda millegi muuga kui *religiooniga*, ehkki iga usklik üksikisikuna võib saada mõne sotsiaalse, majandusliku või poliitilise ümberkujundamisliikumise silmapaistvaks juhiks.

¹⁶ Religiooni ülesanne on luua, hoida alal ja innustada üksikisiku kosmilist lojaalsust, mis juhiks teda kõigi nende raskete, kuid soovitatavate ühiskondlike teenistuste edukale edendamisele.

4. ÜLEMINEKURASKUSED

¹ Tõeline religioon muudab uskliku ühiskonnale meeldivaks ja annab talle arusaamise inimeste vendlustest. Ent religioosete rühmade formaliseerimine hävitab sageli needsamad väärtused, mille edendamiseks rühm algul moodustati. Inimestevaheline sõprus ja jumalik religioon on vastastikku kasulikud ja tähelepanuväärselt valgustavad, kui mõlemas toimuv areng on tasakaalustatud ja kooskõlaline. Usund annab kõigile rühmadele uue tähenduse — nii peredele, koolidele kui ka klubidele. See annab mängule uued väärtused ja ülendab tõelist huumorit.

² Vaimne taipamine kujundab ühiskonna juhtimise laadi; religioon hoolitseb selle eest, et kollektiivsed liikumised ei kaotaks silmist oma tõelisi eesmärke. Kui tegemist on elava ja kasvava usuga, siis on religioon nagu lapsedki suur perekonna ühendaja. Pereelu ei saa olla ilma lasteta, küll aga ilma religioonita, ometi raskendab niisugune puudujääk tunduvalt seda lähedast inimühendust. Kahekümnenda sajandi esimestel aastakümnetel kannatasid pereelu ja isiklikud religioosed kogemused kõige enam allakäigu tõttu, mis tulenes üleminekust vanalt usuliselt lojaalselt uutele tekkivatele tähendustele ja väärtustele.

³ ¶ Tõeline religioon on mõttekas viis elada dünaamilist elu, seistes silmitsi igapäevategelikkusega. Ent selleks, et religioon ergutaks indiviidi iseloomu arengut ja isiksuse terviklikumaks muutumist, tuleb hoiduda seda standardiseerimast. See õhutab kogemustele hinnangut andma ja kütkestab oma väärtuslikkusega vaid siis, kui pole stereotüüpne. Religioon edendab ülimat lojaalsust vaid juhul, kui seda ei formaliseerita.

⁴ Ükskõik missugused murrangud tsivilisatsiooni ühiskondliku ja majandusliku arenguga ka ei kaasneks, religioon on ikka tõeline ja väärtuslik, kui edendab üksikisiku kogemusi, milles valitsevad suveräänselt tõde, ilu ja headus, sest just selline on ülima reaalsuse tõeline vaimne kontseptsioon. Armastuse ning palveldamise kaudu omandab see tähenduse inimestevahelise vendlusena ja inimese kui Jumala poja seisusena.

⁵ Määrab ju inimese käitumise ja isikliku tegutsemise just see, mida ta usub, mitte see, mida ta teab. Pelgalt faktide teadmine mõjutab keskmist inimest väga vähe, kui seda teadmist ei aktiveeri emotsioonid. Kuid religioon aktiveerib inimest emotsioonidest kõrgemal tasandil, sest ühendab kogu inimkogemuse transtsendentsetel tasanditel, saavutades kokkupuute suureliku elu vaimsete energiatega ja vallandades need.

⁶ ¶ Kahekümnenda sajandi psühholoogiliselt ebastabiilsetel aegadel, majanduslike murrangute ja vastandlike moraalisuundade ning teadusajastu tsükloniliste üleminekute käredate sotsioloogiliste mõõnade käigus on tuhanded ja tuhanded mehed ning naised segadusse sattunud; nad on ärevuses, rahutud, hirmunud, ebakindlad ega leia oma kohta; nad vajavad nagu

ei kunagi varem kindlatel alustel seisva usundi lohutavat ja stabiliseerivat mõju. Vaatamata enneolematutele teadussaavutustele ja tehnika arengule, valitseb vaimne seisak ja filosoofiline kaos.

⁷ ¶ Kui religioon ei kaota oma motivatsiooni teenida isetult ja armastusega ühiskonda, pole selles mingit ohtu, et ta muutub üha enam isiklikuks asjaks — isiklikuks kogemuseks. Usundid on kannatanud paljude teiseste mõjude all: kultuuride äkiline segunemine, usutunnistuste segunemine, kirikuvõimu vähenemine, muutused perekonnaelus, samuti linnastumine ja tehnika areng.

⁸ Inimese suurim vaimse ohu allikas peitub osalises progressis, lõpetamata jäävas kasvus: arengulistest hirmureligioonidest loobumises, haaramata ilmutusliku armastusreligiooni järele. Nüüdisaegne teadus, eriti psühholoogia, on nõrgestanud vaid neid usundeid, mis sõltuvad nii suuresti hirmust, ebausust ja emotsioonidest.

⁹ Üleminekuga kaasneb alati segadus ja usumaailmas saab olla vähe rahu, kuni pole lõpule jõudnud suur võitlus kolme konkureeriva filosoofia vahel:

¹⁰ 1. paljude religioonide spiritualistlik usk (ettehoolitsevasse Jumalasse);

¹¹ 2. paljude filosoofiate humanistlik ja idealistlik usk;

¹² 3. paljude teadusharude mehhanistlikud ja naturalistlikud kontseptsioonid.

¹³ ¶ Kõik need kosmilise reaalsuse osalised käsitlusviisid peavad lõpuks kooskõlastuma ilmutuslikult esitatud religiooni, filosoofia ja kosmoloogiaga, mis kirjeldavad Paradiisi-Kolmsusest lähtuva ning Ülimas Jumaluses aegruumiliselt ühtlustuva vaimu, meelega ja energia kolmühtset eksisteerimist.

5. RELIGIOONI ÜHISKONDLIKUD ASPEKTID

¹ Kuigi religioon on küll vaid isiklik vaimne kogemus — Jumala kui Isa tundmine, eeldab selle kogemusega kaasnev inimese kui venna tundmine enese kohandamist teiste minadega ja see hõlmab usu ühiskondlikku ehk rühmaaspekti. Religioon tähendab eelkõige sisemist ehk isiklikku sobitumist ja alles seejärel ühiskonna teenimisele või rühmale kohandumist. Religioosid rühmad tekivad paratamatult juba inimese seltsivuse tõttu. See, mis neist religioosetest rühmadest saab, sõltub väga palju juhtimise arukusest. Primitiivses ühiskonnas ei erine religioosne rühm alati eriti majanduslikest ega poliitilistest rühmadest. Usund on olnud alati kõlbluse alalhoidja ja ühiskonna stabiliseerija. Ja nii on see ka praegu, vaatamata paljude nüüdisaegsete sotsialistide ja humanistide vastupidistele õpetustele.

² Pidage alati meeles: tõeline religioon tähendab tunda Jumalat oma Isana ja inimest vennana. Religioon ei ole orjalik usk karistamisähvardustesse ega maagilistesse tulevaste müstiliste hüvitiste töötustesse.

³ ¶ Kõigist neist mõjudest, mis kunagi on inimsu-
gu aktiveerinud, on Jeesuse religioon kõige dünaami-
lisem. Jeesus purustas traditsioonid, hävitas dogmad
ja kutsus inimkonda üles saavutama oma kõrgeimaid
ideale ajas ja igavikus — olema täiuslik, nii nagu Tae-
vaisa on täiuslik.

⁴ ¶ Religioon ei saa kuigivõrd toimida, kuni reli-
gioosne rühm pole eraldunud kõigist teistest rühma-
dest — muutunud taevariigi vaimsete liikmete sot-
siaalseks ühenduseks.

⁵ Doktriin inimese täielikust kõlbelisest rikutusest
hävitas suure osa religiooni võimalustest kutsuda ühis-
konnas esile ülendava iseloomuga ja innustava väär-
tusega vastukajaid. Jeesus püüdis inimese väarikust
taastada, kuulutades, et kõik inimesed on Jumala lap-
sed.

⁶ Iga religioosne uskumus, mis usklikku tõhusalt
vaimsustab, tekitab selle uskliku ühiskondlikus elus
kindlasti võimsaid vastukajaid. Religioosne kogemus
kannab vaimust juhitud sureliku igapäevaelus kindlas-
ti „vaimuvilju”.

⁷ Niisama kindlalt kui inimesed jagavad üksteise-
ga religioosseid uskumusi, moodustavad nad ka mingi
religioosne rühma, mis püstitab endale lõpuks ühtsed
eesmärgid. Kunagi tulevad usklikud kokku ja asuvad
tegelikule koostööle ideaalide ja eesmärkide ühtsuse
alusel, mitte püüdes teha koostööd psühholoogiliste
arvamuste ja religioossete uskumuste baasil. Usklik-
ke ei pea ühendama usutunnistus, vaid eesmärk. Kuna
tõeline religioon on isiklik vaimne kogemus, tõlgendab
iga usklik selle vaimse kogemuse teostamist paratama-
tult oma isiklikul viisil. Tähistatagu sõnaga „usk” pi-
gem üksikisiku suhet Jumalaga kui formuleeritud usu-
tunnistust, mille osas rühm surelikke on suutnud kok-
ku leppida, võttes selle oma ühtseks religioosseks hoi-
aks. „Kas sul on usku? Hoi a see siis endale.”

⁸ Usk ei tähenda vaid ideaalsete väärtuste mõist-
mist, nagu näitab Uues Testamendis toodud definit-
sioon, mis kuulutab usu lootuste põhiaineks ja näh-
tamataste asjade tõenduseks.

⁹ Ürginimene ei pingutanud eriti, et oma religioos-
seid veendumusi sõnadesse seada. Ta väljendas oma
usundit pigem tantsu kui mõtetega. Nüüdisaegne ini-
mene on palju usutunnistusi välja mõelnud ja palju re-
ligioosse usu mõõdupuid kehtestanud. Tulevased usk-
likud peavad religiooni oma elus väljendama, end kõi-
gest südamest inimestevahelise vendluse teenimisele
pühendama. Inimesel on viimane aeg saada nii isiklik
ja nii ülev usukogemus, et seda saaks teostada ja väl-
jendada ainult „tunnetega, mis on sõnades väljenda-
miseks liiga sügavad”.

¹⁰ Jeesus ei nõudnud oma jüngritelt regulaarset
kooskäämist ega ühiste uskumuste esitamist sõnades.
Ta käskis neil vaid selleks kokku tulla, et tegelikult *mi-
dagi teha* — saada osa ühisest õhtusöömaajast tema
Urantia annetumiselu mälestuseks.

¹¹ ¶ Millise suure vea teevad kristlased, kui esitavad
Kristust vaimse juhi ülimalt ideaalina, aga sõandavad
samal ajal nõuda Jumalat tundvatelt meestelt ja nais-
telt, et nad lükkaksid tagasi nende Jumalat tundvate
inimeste ajaloolise juhtimise, kes on varasematel aja-
järgudel rahva või rassi valgustamisele kaasa aidanud.

6. KORRALDUSLIK RELIGIOON

¹ Sektantlus on korraldusliku religiooni haigus ja
dogmaatilisus vaimne orjus. Religioon ilma kirikuta
on tunduvalt parem kui kirik ilma religioonita. Kahe-
kümnenda sajandi religioosne segadus ei tähenda ise-
enesest vaimset allakäiku. Segadus eelneb ka kasvule,
mitte ainult hävingule.

² Religiooni ühiskonnastamisel on oma kindel ees-
märk. Rühmade religioosse tegevuse eesmärgiks on
tuua ilmekalt esile ustavust religioonile; võimendada
tõde, ilu ja headuse paeluvust, muuta kõrgeimad väär-
tused ahvatlevamaks, edendada isetut vendluses teeni-
mist, ülistada perekonnaelu võimalusi, edendada reli-
giooset haridust, anda tarka nõu ja vaimseid juhiseid,
soodustada grupiviisilist palveldamist. Ja kõik elavad
religioonid ergutavad inimestevahelist sõprust, hoi-
avad alal kõlblust, edendavad kogukonna heaolu ja ai-
tavad kaasa igavese pääsemise evangeeliumi põhisisu
levitamisele.

³ Kui aga religioon muutub korralduslikuks, vähe-
neb tema võime head teha, kuna ebakohti võib tun-
duvalt lisanduda. Formaalse religiooni ohud on usku-
muste jäigastumine ja arusaamade kristalliseerumine,
varaliste huvide kasv ilmaliku mõju suurenedes, kaldu-
vus tõde standardiseerida ja põlistada, religiooni kal-
dumine Jumala teenimiselt kiriku teenimisele, juhtide
kalduvus teenimise asemel administreerida; kalduvus
sektide ja omavahel võistlevate rühmade tekkimise-
le, rõhuva kirikuvõimu kehtestamine, ülikliku „valitud
rahva” suhtumise loomine, võltside ja liialdatud pü-
haduseideede soosimine, religiooni rutiiniks muutu-
mine ja palveldamistavade kivistumine; kalduvus har-
dalt austada minevikku, ignoreerides olevikuvajadu-
si, suutmatus religiooni kaasaja seisukohalt tõlgenda-
da, funktsioonide põimumine ilmalike institutsiooni-
dega; see põhjustab usklikekastide kahjulikku diskri-
mineerimist; siit tuleneb ortodoksne sallimatu hukka-
mõist; see ei tekita seiklushimulistest noortes püsivat
huvi ja kaotab järk-järgult igavese pääsemise evangee-
liumi päästva sõnumi.

⁴ Formaalne religioon piirab inimeste vaimseid te-
gevusi, selle asemel et vabastada nad kõrgeks teenistu-
seks taevariigi ülesehitajatenä.

7. RELIGIOONI PANUS

¹ Kuigi kirikud ja kõik muud usurühmad peaksid hoiduma igasugustest ilmalikest tegevustest, ei tohi religioon samal ajal iniminstituutide sotsiaalse koordineerimise takistamiseks ega aeglustamiseks midagi teha. Elu peab mõttekalt edasi arenema, inimene peab jätkama filosoofia reformimist ja religiooni selitamist.

² Politoloogia peab majanduse ja tootmise ümber kujundama ühiskonnateadustelt õpitud meetodite ning usueluliste arusaamade ja motiivide abil. Kõigis ühiskondlikes ülesehitustöödes hoiab religioon alal tasakaalustavat ustavust transsendentsetele eesmärkidele — stabiliseerivat sihti, mis on otsesest ja ajalikust eesmärgist väljaspool ning kõrgemal. Kiiresti muutuva keskkonna segaduste keskel vajab suurelik inimene kaugeleulatuvat kosmilise perspektiivi toetust.

³ Religioon innustab inimest elama maa peal julgelt

ja rõõmsalt; see ühendab kannatlikkuse kirega, taipamise agarusega, osavõtlikkuse jõuga ja ideaalid energiaga.

⁴ Inimene ei saa kunagi ajalike asjade üle tarku otsuseid langetada ega isiklike huvide isekusest jagu saada, kui ta ei mõtiskle neist asjust Jumala palge ees ega arvesta jumalike tähenduste ja vaimsete väärtuste reaalsustega.

⁵ Vastastikune majanduslik sõltuvus ja sotsiaalne vennalikkus soodustavad lõppkokkuvõttes vendluse kujunemist. Inimene on loomult unistaja, kuid teadus kaineatab teda sedavõrd, et edaspidi võib religioon ta aktiveerida märksa väiksema fanaatilistesse reaktsioonidesse paiskumise ohuga. Majanduslikud vajadused seovad inimest reaalsusega ja isiklik usukogemus viib sellesama inimese kohtuma üha avarduva ja areneva kosmilise kodakondsuse igaveste reaalsustega.

⁶ [Esitanud Neadoni Melkisedek.]